

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 13_3-1906)

Originalt emne

Fattigvæsen

Fattigvæsen/De Fattiges Kasser

Uddrag fra byrådsmødet den 6. december 1906 - side 2

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 13_3-1906)

Fra Ugift Anna Marie Oline Larsen forelaa Andragende om Understøttelse til Sanatorieophold.

Fattigudvalget oplyste, at Andragerinden havde modtaget forskellig Fattighjælp dels til Hospitalsophold, dels til Underhold og dels til Hjælp til Udgifterne ved Ophold paa et privat Sanatorium ved Silkeborg. Efter Skrivelse fra Nationalforeningen var der for Tiden ingen Udsigt til, at hun kunde optages paa et af dettes Sanatorier, og hun søgte nu om Hjælp til Optagelse paa et privat Sanatorium, hvor Betalingen var 100 Kr. pr. Maaned. Hun havde tidligere faaet Understøttelse af Statsbanernes Sygekasse, men denne vilde nu kun kautionere for Ophold paa Nationalforeningens Sanatorier, hvor Betalingen var 75 Øre pr. Dag.

Sagen henvistes til de fri Fattigkassers Bestyrelse til Erklæring og eventuel Foranstaltning.

8. Der forelaa fra Kommunalærer Axel Hansen Andragende om Tilladelse til at hegne den af ham købte Villaparcels, Matr. Nr. 117 a af Markjorden, ved Langelandsgade, med Tjørnehæk i Stedet for med et Stakit.

Magnus Nielsen forekom det, at det, under Hensyn til at det var Mening, at der skulde være et Villakvarter ved Langelandsgade, vilde være meget kønnere, om Grundene blev

indhegnede med levende Hegn, end om de skulde' omgives med almindeligt Stakit, der langt fra vilde blive nogen Pryd.

Nørgaard vilde paa vedkommende Udvalgs Vegne meget fraraade, at man gav Andrageren den ønskede Tilladelse. Det vilde tage meget lang Tid, inden en Tjørnehæk voksede op, og det var i det hele taget meget usikkert, om en saadan nogensinde blev et ordentligt Hegn, og et nogenlunde ordentligt Hegn maatte der dog være om de enkelte Grunde. Et Stakit som det Udvalget kunde approbere vilde koste ca. 3 Kr. pr. løbende Alen, og det kunde ikke kaldes et uforholdsmæssigt Beløb i Forhold til, hvad den paagældende Villa i det Hele kom til at staa Andrageren i.

Det ansøgte kunde ikke bevilges.

9. Fra Turistforeningens Bestyrelse var i Anledning af det i Mødet den 15. f. M. behandlede Udkast til en Koncession paa Anlæg og Drift af et Badehotel og 2 Restaurationspavilloner i Marselisborg Skov modtaget saalydende Skrivelse:

"Efter at Turistforeningens Bestyrelse i sit Møde den 24. Novbr. har gennemgaaet vedlagte "Koncession", skal jeg paa Bestyrelsens Vegne tillade mig følgende Bemærkninger:

1. For at Bestyrelsen for Turistforeningen skal kunne paatage sig at forsøge at føre det i Koncessionen nævnte Foretagende til Udførelse, vil det være nødvendigt, at Koncessionen affattes saaledes, at Foretagendet, selv om det ikke synes at ville blive lukrativt, dog bliver saaledes, at de Penge, som skal anbringes deri, ikke paa Forhaand maa synes tabte. Vi anser det derfor for absolut nødvendigt, at Tidsfristerne 20 og 40 Aar optages i Koncessionen i Stedet for de nu indsatte 15 og 30 Aar, navnlig af Hensyn til, at Amortisationen af Kapitalen i 30 Aar fordrer meget betydelige Henlæggelser, samt af Hensyn til, at vi maa anse 15 Aar for en altfor kort Arrække at være i Besiddelse af Koncessionen, da det jo dog haabes, at denne i Løbet af Aarene bliver af større Værdi.

2. Vi vil anse det for mere betryggende, at der, naar Driftsudgifterne, Amortisation og Forrentning af Laanet er fradraget Indtægterne, og den faste Lejeafgift 1500 Kr., samt Skatter og Afgifter er betalt, - kort sagt - naar Overskudet foreligger, af dette henlægges saa stort et Beløb, som svarer til 1 % af Aktiekapitalen

-ikke som nu 10 % af Overskudet - til en Reservefond, der ved Udløbet af Koncessionstiden udelukkende kommer Aktionærerne, Koncessionshaverne til Gode.

Saafermt Byraadet skulde ønske at bevare Tidsfristerne 20 og 30 Aar, maa denne

Henlæggelse være 2 % af Aktiekapitalen, idet den maa være saa stor, at Aktiekapitalen derved amortiseres, og Byraadet maatte i saa Tilfælde ved Overtagelsen efter 30 Aars Forløb overtage Restgælden paa Laanet, der alligevel ønskes amortiseret i 40 Aar.

3. Da der paa forskellige Steder i Koncessionen findes Bestemmelser i Følge hvilke Koncessionshavernes Forpligtelser og Rettigheder fuldstændig underkastes Byraadets Skøn, f. Eks. Afgørelsen af, om Bygningerne vedligeholdes tilstrækkeligt - § 5, andet Stykke, - maaske ogsaa Prisernes Fastsættelse, § 1, fjerde Stykke,

-og da der i det hele taget kan komme Tvilsspørgsmaalangaaende Koncessionens Fortolkning, tillader vi os at foreslaa disse Spørgsmaal afgjort af en Voldgiftsret, til hvilken hver af Parterne vælger en Mand, og disse i Fællesskab en Opmand.

Til de enkelte Paragraffer er der ellers kun at bemærke, at i

§ 1 bør det nærmere præciseres, at Thorsmølle hører med under Koncessionen.

Den Tid, i hvilken Etablissementerne skal holdes aabne, bør være "fra Begyndelsen af Maj" eller "fra 15de Maj", ikke netop 1. Maj af praktiske Grunde.

I § 7 ønskes tilføjet "uden Ansvar for Turistforeningen i nogen Maade".

Harald Jensen vilde for sit Vedkommende meget nødig gaa med til at give noget Selskab Koncession paa ikke alene Drift af et Badehotel, men ogsaa forskellige Restaurationer i Marselisborg Skov. Et Badehotel vilde altid blive noget for sig, medens det i Virkeligheden vilde blive det store borgerlige Publikum, der ikke kom saadanne Steder, men søgte de mindre Restaurationer, der kom til at betale for, at Badehotellet kunde holdes i Gang. Det forekom ham, at man burde have Badehotellet og de andre Pavilloner hver for sig. Han saa i og for sig gærne, at man fik et Badehotel af Hensyn til de indirekte Fordele, et saadant vilde tilføre Byen, og han kunde, for at Planen herom kunde realiseres, godt være med til at strække sig ret vidt. Det vilde formentlig blive et meget lidet rentabelt Foretagende, i hvert Tilfælde i de første Aar, at drive et Badehotel, og disse første Aar kande man jo paa forskellig Maade søge at hjælpe vedkommende Selskab over ved f. Eks. at give det Lettelse med Hensyn til Leje af Grunden, Afgifter og Skatter til Kommunen og maaske ogsaa ved paa anden Maade at yde det Hjælp, ligesom han ikke havde noget imod, at man gav Koncessionen for længere Tid. Naar et Badehotel saaledes blev hjulpet over de første vanskelige Aar, og det iøvrigt kom paa de rette Hænder og var støttet af tilstrækkelig Kapital, tvivlede han ikke om, at det i Aarenes Løb nok skulde kunne bære sig. Naar han var

imod en Koncession som den foreliggende, skjddtes dette ogsaa, at man ved en saadan for en længere Aarrække vilde afskære Kommunen fra at kunne disponere over Skoven derude, og det forekom ham, at man burde vogte sig for at binde ikke alene sig selv, men ogsaa sine Efterkommere i den Grad. Det var sikkert af stor praktisk Betydning, at man til enhver Tid havde fri Hænder til at ordne Forholdene derude, som man vilde.

Formanden kunde ikke se, hvorledes det skulde være muligt, selv om man vilde tage hver Pavillon for sig, at faa nogensomhelst Ordning af Restaurationsforholdene i Marselisborg Skov uden til en vis Grad at binde sig. Ingen vilde dog bygge eller sætte Penge i en Restauration derude, naar han ikke kunde være sikker paa at kunne drive den et vist Aaremaal. Skulde man til enhver Tid bevare Raadigheden over Skoven, maatte man selv opføre Pavillonerne, men det troede han egentlig ikke Stemningen var for. - Ved det nu foreliggende Udkast til en Koncession var der taget Hensyn til de i Raadet fra forskellige Sider ønskede Ændringer, og Spørgsmaalet var nu dette, om man i det hele taget havde nogen Betænkelighed ved at give et enkelt Selskab Koncession paa Driften af et Badehotel i Forbindelse med de omtalte Restaurationer. Han kunde ikke vel tænke sig, at man, saafremt Kommunen ikke selv vilde sætte Penge i dette Foretagende, kunde faa nogen bedre Ordning end den foreslaaede, og det forekom ham, at Vilkaarene var ret fordelagtige for Kommunen.

Mikael Johansen fremhævede, at det var en Kendsgerning, at Badehoteller ikke betalte sig. Skulde man kunne gøre sig Haab om, at noget Selskab vilde starte et saadant, maatte det have de andre Restaurationer, for at de kunde hjælpe paa Driften af Hotellet. Naar man ikke selv vilde sætte Penge i Foretagendet, maatte man være glad, ved, at andre vilde. Der var iøvrigt aldeles ikke Tale om at afskære sig fra Skoven, idet der kun vilde blive overladt vedkommende Selskab enkelte begrænsede Pladser i denne. Naar der taltes om, at man ikke burde binde sig for Fremtiden, skulde han dog erindre om, at man f. Eks. overfor Sporvejsselskabet havde bundet sig i 20 a 40 Aar.

Filtensborg erindrede om, at man, lige siden Kommunen for 12 Aar siden havde erhvervet Marselisborg, havde tænkt paa og talt om at faa et Badehotel derude, for at man kunde faa Turiststrømmen draget hertil. Nu var der en Mulighed for, at denne Tanke kunde realiseres, men afskar man vedkommende Selskab Udsigten til at kunne indvinde nogen Fortjeneste af de andre Restaurationer i Forbindelse med Badehotellet, maatte Sagen sikkert betragtes som strandet. Han skulde i denne Forbindelse oplyse, at der allerede forelaa

Andragender om Tilladelse til at bygge Pavilloner ved Thorsmølle og Ørnereden, og hvis man ikke fik en Overenskomst med Turistforeningen, endte det med, at man maatte imødekomme de omtalte Andragender, og saa kunde man fortsætte i samme uheldige Spor som hidtil.

Lottrup følte sig ligeledes overbevist om, at man foreløbig maatte opgive Haabet om en rationel Ordning af Restaurationsforholdene i Marselisborg Skov, hvis man ikke fortsatte Forhandlingerne med Turistforeningen paa det foreliggende Grundlag. Den Indtægt man eventuelt kunde faa af de mindre Pavilloner, hvis disse skulde udbydes hver for sig, vilde sikkert blive forholdsvis lille, og næppe overstige 500 Kr. af hver.

Harald Jensen maatte fastholde, at der var noget usmageligt i at knytte en Forretning til en anden, forat Overskudet af den kunde

hjælpe paa Underskudet af den anden. Nu

foreslog man til Badehotellet at knytte et Par Skovrestaurationer, men man kunde med samme Ret have tilbudt vedkommende Selskab et Par Restaurationer inde i Byen. At bygge paa Biformaalet for at fremme Hovedformaalet, var og blev galt. Man kunde ikke drage nogen Parallel mellem de elektriske Sporvejsgodser nu foreslaaede Kombination af Badehotel og Restaurationer. Ved Sporvejen var der kun Tale om et enkelt Foretagende, og der var ikke til denne knyttet andre Forretninger af nogensomhelst Art.

Naar man vilde have et Badehotel, - og det kunde han i og for sig ønske, at man fik, - skulde han holde dette Foretagende for sig og søge at skabe saadanne Vilkaar, at det kunde komme i Gang, men man burde ikke søge at støtte det ved at sætte andre det uvedkommende Forretninger i Forbindelse med det. Som allerede sagt, vilde han finde det aldeles uforsvarligt at binde sine Efterkommere som foreslaaet. Ingen kunde med den Udvikling Aarhus befandt sig i forudse, hvorledes Forholdene vilde stille sig blot om 5 eller 10 Aar. Til den Tid vilde man maaske bittert fortryde, at man havde bundet sig med Hensyn til Ordning af Restaurations forholdene i Marselisborg.

Nørgaard saa saaledes paa Sagen, at hvis man ikke vilde give et enkelt Selskab Koncession paa Badehotel og Restaurationer, maatte man træffe et Arrangement med forskellige angaaende de enkelte Restaurationer hver for sig, og skulde man kunne faa nogen Indtægt af disse, maatte man sikkert binde sig for en Aarrække. Hvorledes man end ordnede sig, kunde man ikke - med mindre man da selv vilde bygge Pavilloner derude -

opnaa en tilfredsstillende Ordning af Forholdene og dog til enhver Tid have fuld Raadighed over Beværtningsforholdene. Dersom man overhovedet ansaa det for en særlig Fordel at faa et Badehotel - noget han, som tidligere nævnt aldeles ikke var overbevist om, at det var, - forekom det ham ikke saa unaturligt at koble Hotellet sammen med andre Restaurationer. Hotellet blev sikkert ingen lukrativ Forretning, og Restaurationerne kunde da bøde lidt paa dette. Hele Spørgsmaalet stod og faldt med, om man ansaa et Badehotel for en saadan Vinding for Byen, at man vilde bringe Ofre for at faa dette.

Jakob Jensen nærede stadig den Anskuelse, at man vilde opnaa størst økonomisk Udbytte af Restaurationerne ved at udbyde dem hver for sig. Paa den ene Side kunde han godt dele de af Hr. Harald Jensen fremsatte Betragtninger, medens han paa den anden Side maatte give Hr. Nørsgaard Ret i, at et Badehotel næppe vilde faa den Betydning for Byen, som mange troede. Størst Fordel af et saadant vilde sikkert de faa, der ejede Jord

i Nærheden af det Sted, hvor det skulde bygges, idet de nemlig kunde sælge nogle flere Villagrunde, men hvis disse særlig skulde blive søgt af Folk her fra Byen, saaledes at de flyttede herinde fra og derud, var det jo ikke noget, der særlig kom Kommunen til Gode. Under alle Omstændigheder kunde han ikke være med til at give Koncession for saa langt et Tidsrum som 40 Aar. Af Hensyn til den Form, hvorunder Behandlingen af denne Sag var foregaaet, og de Forhandlinger, der var foretaget med Turistforeningen, vilde han foreslaa, at man svarede denne, at man holdt paa, at Fristen for Koncessionen skulde være 20 og 30 Aar, saaledes at Aktiekapitalen og Selskabets Gæld skulde være afviklet i Løbet af 30 Aar. Han skulde tilføje, at hans Udtalelser kun omfattede selve Hovedprincipperne for Koncessionen, forsaavidt angik dennes Aaremaal og Afviklingen af Gælden, medens han iøvrigt forbeholdt sig sin Stilling til Koncessionens øvrige Punkter.

Vestesen troede at vide, at der blandt Byens Borgere var Ønske om at faa det omtalte Badehotel; man troede paa, at det ligesom vilde hæve Byen og give den Relief, naar Turistrømmen blev draget hertil. Skulde man have et Badehotel, var han tilbøjelig til at mene, at Turistforeningen var et ganske godt Mellemed ved Gennemførelsen af Planen herom. Der var større Udsigt til, at Foretagendet vilde kunne gennemføres, naar denne Forening havde Haand i Hanke med det, og kunde sørge for at alle de Foranstaltninger, der havde Betydning for, at et Badehotel kunde slaas an, blev foretagne, ligesom denne lettere kunde faa den for et saadant Hotel nødvendige Reklame iværksat.

Mikael Johansen vilde spørge Hr. Harald Jensen, om denne for at støtte et eventuelt

Aktieselskab, der blev dannet med Driften af et Badehotel som Formaal, kunde gaa med til, at Kommunen tegnede sig for et betydeligt Aktiebeløb i dette.

Harald Jensen vilde meget nødig være med til at lade Kommunen anbringe Penge i et saa voveligt Foretagende, som et Badehotel maatte siges at være. En By havde saa mange daglige Livsfornødenheder, der tærede paa dens Kapital, at man ikke kunde indlade sig paa saadarme Foretagender, der laa Kommunens Interesser mere fjernt. Selv om han havde udtalt sig til Gunst for Opførelsen af et. Badehotel, hørte han ingenlunde til dem, der mente, at et saadant vilde blive nogen betydelig Indtægtskilde for Byen. Man maatte iøvrigt erindre, at det endelig ikke vilde højne Befolkningen, hvis Aarhus virkelig skulde blive en Turistby, tværtimod virkede det ret demoraliserende paa Folk, naar de en Del af Aaret paa en nem Maade udelukkende kunde leve af de Fremmede. Saa man nøgternt paa Forholdene, maatte man ogsaa have Øjnene aabne for, at Oprettelsen af et Badehotel og 3 ny Restaurationer i Marselisborg Skove vilde paaføre de allerede eksisterende

2 større Restaurationer derude en følelig Konkurrence og rimeligvis bevirke, at deres Omsætning gik ned, hvilket kunde blive til Tab for Kommunen, da Frederikshøj hørte under denne. Det var i det hele taget et Spørgsmaal, om 6 større Restaurationer kunde bestaa derude; han var bange for, at Resultatet blev, at det gik som ude i Riis Skov, hvor ingen af Pavillonerne egentlig gav nogen Indtægt. Det kunde gjerne være, at man hellere burde nedlægge et Par af Beværtningsstederne derude i Stedet for at søge ny oprettet.

Filtenborg kunde ikke tænke sig, at de ny Restaurationer vilde genere de alt bestaaende. Af "Frederikshøj" svarede en meget lille Afgift, og den kunde sikkert bæres selv med nogen Konkurrence. For Pavillonen i "Friheden" vilde de ny Restaurationer ingen Betydning faa, da de kom til at ligge saa langt fra den. Han troede stadig, at man vilde naa til den bedste Ordning ved at give Koncession under eet paa Driften af Badehotellet og de 2 Restaurationer; naar de alle var samlede paa en Haand, kunde man ganske anderledes stille Krav til Indretningen og Driften af dem, end dersom de blev udbudt hver for sig. Han vilde støtte Forslaget om at svare Turistforeningen, at man var villig til paa nærmere fastsatte Vilkaar at give den omtalte Koncession for et Tidsrum af henholdsvis 20 og 30 Aar.

Sabroe forstod ikke ganske, at Turistforeningens Bestyrelse kunde have Tro til, at den kunde magte at drive baade et Badehotel og 2 Restaurationer. Den første Betingelse for, at et Hotel eller en Restauration skulde kunne give Udbytte var, at der for den daglige Ledelse

af saadant et Foretagende stod en Mand, der personlig var interesseret i det. Den af Hr. Harald Jensen foreslaaede Fremgangsmaade med at give Koncession alene paa Drift af et Badehotel var, set fra Turistforeningens Standpunkt, sikkert god, og

munen, da Frederikshøj hørte under denne. Det var i det hele taget et Spørgsmaal, om 6 større Restaurationer kunde bestaa derude; han var bange for, at Resultatet blev, at det gik som ude i Riis Skov, hvor ingen af Pavillonerne egentlig gav nogen Indtægt. Det kunde gerne være, at man hellere burde nedlægge et Par af Beværtningsstederne derude i Stedet for at søge ny oprettet.

Filtensborg kunde ikke tænke sig, at de ny Restaurationer vilde genere de alt bestaaende. Af "Frederikshøj" svarede en meget lille Afgift, og den kunde sikkert bæres selv med nogen Konkurrence. For Pavillonen i "Friheden" vilde de ny Restaurationer ingen Betydning faa, da de kom til at ligge saa langt fra den. Han troede stadig, at man vilde naa til den bedste Ordning ved at give Koncession under eet paa Driften af Badehotellet og de 2 Restaurationer; naar de alle var samlede paa en Haand, kunde man ganske anderledes stille Krav til Indretningen og Driften af dem, end dersom de blev udbudt hver for sig. Han vilde støtte Forslaget om at svare Turistforeningen, at man var villig til paa nærmere fastsatte Vilkaar at give den omtalte Koncession for et Tidsrum af henholdsvis 20 og 30 Aar.

Sabroe forstod ikke ganske, at Turistforeningens Bestyrelse kunde have Tro til, at den kunde magte at drive baade et Badehotel og 2 Restaurationer. Den første Betingelse for, at et Hotel eller en Restauration skulde kunne give Udbytte var, at der for den daglige Ledelse af saadant et Foretagende stod en Mand, der personlig var interesseret i det. Den af Hr. Harald Jensen foreslaaede Fremgangsmaade med at give Koncession alene paa Drift af et Badehotel var, set fra Turistforeningens Standpunkt, sikkert god, og det kunde gerne være, at den til syvende og sidst vilde foretrække en saadan Ordning. Han troede paa sin Side iøvrigt ikke meget paa Betydningen af Opførelsen af et Badehotel, der maaske oven i Købet vilde medføre, at nogle af Livsformødenhederne om Sommeren her vilde stige i Pris.

Formanden vilde vare sig mod, at man tiltroede ham noget Ønske om at gøre Aarhus til en Turistby, noget der absolut ikke vilde være til Gavn for Byen; men man kunde være ganske rolig, det blev den saamænd heller ikke, selv om den fik et Badehotel i Marselisborg Skov. Som allerede sagt, saa han ikke, hvorledes man skulde faa en Ordning af de omtalte Restaurationsforhold, hvis man ikke paa den ene eller anden Maade vilde binde sig for en

Aarrække, ellers maatte man fortsætte med den nuværende Ordning, der efter hans Skøn var noget uappetelig.

Simonsen vilde foreslaa, at man, forsaavidt Forslaget om at forhandle videre med Turistforeningen om Koncessionen paa Basis af Tidsfrister paa 20 og 30 Aar, skulde blive forkastet, udbød Koncession alene paa Opførelse og Drift af et Badehotel paa de billigst mulige Vilkaar.

Det vedtoges at tilbyde Turistforeningen Koncessionen paa Grundlag af, at de i denne ommeldte Frister fastsættes til henholdsvis 20 og 30 Aar, saaledes at Anlægene ved den sidstnævnte Frists Udløb tilfalder Kommunen uden Vederlag og uden paahvilende Gæld og iøvrigt under Forbehold af Ændringer med Hensyn til de nærmere Detaljer.

